

Leo Trotskij

Svar på frågor om läget i Spanien

(En kortfattad sammanfattning)

14 september 1937

1) Skillnaden mellan Negrín och Franco är skillnaden mellan borgerlig demokrati i sönderfall och fascism.

2) Överallt och alltid, varhelst och närhelst revolutionära arbetare inte är tillräckligt starka för att omedelbart kunna störta den borgerliga regimen kommer de att försvara även en ruten borgerlig demokrati mot fascismen och särskilt kommer de att försvara sina egna positioner inom den borgerliga demokratin.

3) Arbetarna försvarar dock inte den borgerliga demokratin med den borgerliga demokratin metoder (Folkfronter, valallianser, regeringskoalitioner, osv.), utan med sina egna metoder, dvs den revolutionära klasskampens metoder. När de deltar i den militära kampen mot fascismen fortsätter de därför samtidigt att försvara sina egna organisationer, sina rättigheter och sina egna intressen gentemot den borgerliga regeringen.

4) Den borgerliga demokratin faller sönder tillsammans med den kapitalism som gav upphov till den. Bara möjligheten av en fascistisk resning mot den borgerliga demokratin är ett tecken på att dess dagar är räknade. Ett "återupplivande" av den borgerliga demokratin kan därför inte stå på proletariats *program*. Att försvara den borgerliga demokratin mot fascismen är bara en *taktisk* etapp, som är underställd vårt mål: att störta den borgerliga demokratin och upprätta proletariats diktatur.

5) En allians med bourgeoisin i en Folkfront; deltagande i en folkfrontsregering; politiskt stöd till en sådan regering; att avstå från självständig agitation och organisering för att på revolutionär väg störta den borgerliga demokratin kan, som bäst, bara förlänga den borgerliga demokratin döds kamp och underlätta fascismens seger. Den politik som inte bara förs av stalinisterna och socialisterna, kontrarevolutionens öppna lakejer, utan även av ledningen för CNT och POUM, var och förblir fördärvliga för proletariats intressen.

6) Men sant är – och det är verkligen sant – att Stalin-Negríns regering och Francos regering bägge är kapitalismens vakthundar; även om det är riktigt att den politik Stalin-Negrín för med nödvändighet måste leda till fascismens seger, så är det också fullständigt felaktigt att dra slutsatsen att proletariatet ska inta en *neutral* hållning i kampen mellan Stalin-Negríns armé och Francos. Såväl det spanska som det internationella proletariatet har intresse av: a) att krossa Franco militärt; b) en politik under inbördeskriget som kan förbereda tidigast möjliga störtande av Stalin-Negríns regering.

7) Mot detta kan man invända: under ett krig mellan två borgerliga *stater* måste det revolutionära proletariatet, oberoende av vilken politisk regim som finns i landet, inta hållningen att "ett nederlag för den egna regeringen är det minst onda". Gäller inte den regeln också i ett inbördeskrig där två borgerliga regeringar bekämpar varandra?

Så är inte fallet. I ett krig mellan två borgerliga stater är syftet imperialistisk erövring och inte kamp mellan demokrati och fascism. I det spanska inbördeskriget står frågan: demokrati eller fascism.

För kapitalistklassen finns ingen avgörande skillnad mellan demokrati och fascism. Den använder demokrati eller fascism för egna syften beroende på omständigheterna. Men för kapitalismens småborgerliga agenter – ledningen för socialdemokratin, stalinisterna och

anarkisterna – innebär demokratin källan till deras existens och inflytande; för dem betyder fascismen nederlag och förintelse. Det revolutionära proletariatet får inte stoppa de båda lägren som slåss mot varandra i samma säck; det måste utnyttja deras kamp för egna syften. Revolutionärerna kan nå framgång inte genom att stå neutrala utan genom att rikta militära slag mot huvudfienden: fascismen.

8) Franco är en uppenbar, omedelbar och dödlig fiende, hatad av majoriteten av arbetarna och bönderna. Negrín, Stalin, Caballero och de övriga är mindre uppenbara, mer kamouflerade fiender som fortfarande leder miljontals arbetare och bönder. Mot Franco är bara en *fysisk* strid möjlig; mot Negrín vore en fysisk strid omöjlig i dag därför att de revolutionära elementen är i minoritet och den fysiska striden, som är oundviklig, måste förberedas *politiskt*. Det viktigaste inslaget i de politiska förberedelserna är att ta avstånd från och avslöja hur illa regeringen sköter kriget och för massorna förklara att orsaken till detta är regeringens underdånighet mot kapitalets intressen.

9) Man kan invända att de båda imperialistiska lägren (Italien och Tyskland på ena sidan, England, Frankrike och Sovjetunionen på den andra) just nu bekämpar varandra på den Iberiska halvön, och att kriget i Spanien bara är en ”etapp” i denna kamp. I historisk mening är detta sant. Men det är otillåtet att sammanblanda en historisk möjlighet med det inbördeskrig som pågår just nu. Imperialiststaternas ingripande har otvivelaktigt ett stort inflytande på utvecklingen i Spanien. Men tills idag har detta inte förändrat den grundläggande karaktären på kampen mellan den borgerliga demokratin i Spanien och den spanska fascismen.

10) Om kriget fortsätter på denna grundval kommer de politiska skillnaderna mellan de båda lägren att bli lika med noll. Men det är bara en möjlighet. I dag är det inte något faktum. Det är därför nödvändigt att utnyttja läget som det är. Läget kan förändras i annan riktning: genom militära attacker från Franco, Negríns regering kan bli tvungen att göra fler eftergifter till arbetarna, som Kerenskij i augusti 1917 i samband med Kornilovs attack. Vi kommer att utnyttja dessa eftergifter till att bättre förbereda störtandet av Negrín.

11) Om Caballero, till exempel, hade varit kapabel till att igångsätta kampen mot Negrín, som många hoppades på, så skulle vi så mycket som möjligt ha deltagit i denna kamp utan att gå med på något politiskt ansvar för Caballero. Tvärtom skulle vi ha anklagat honom för bristen på revolutionärt program och den nödvändiga beslutsamheten i kampen. Men Caballero övergav fejt sin egen armé, UGT, och de anarkistiska arbetare, CNT, som hade placerat honom på kampens väg. Denne hjälte från ett vaudevillespektakel skingrar många illusioner, skapar större utrymme för verkliga revolutionärer och öppnar möjligheter för att under den *militära* kampen mot Franco mobilisera massorna *politiskt* mot Negrín.

12) Låt oss ta ett exempel: två fartyg med vapen och ammunition lägger ut från Frankrike eller från USA – det ena på väg till Franco och det andra till Negrín. Vilken hållning ska arbetarna inta? Utföra sabotage mot båda fartygen? Eller bara mot det som är på väg till Franco?

Vi är inte neutrala. Vi kommer att låta fartyget med ammunition till Negríns regering passera. Vi hyser inga illusioner: av dessa kulor skulle bara nio av tio avfyra mot fascisterna, minst en skulle riktas mot våra kamrater. Vi är inte neutrala. Vi kommer inte att låta fartyget med ammunition till Franco passera. Men om ett väpnat uppror skulle starta i Spanien skulle vi givetvis försöka styra över ammunitionsfartyget till de arbetare som rest sig. Men när vi inte har den styrkepositionen väljer vi det mindre onda.

13) Kommer vi, som revolutionärt parti, att mobilisera nya frivilliga åt Negrín? Det skulle vara detsamma som att sända dem i armarna på GPU. Samla in pengar åt Negríns regering?

Absurt! Vi kommer att samla in pengar åt våra egna kamrater i Spanien. Om vi sänder kamrater över gränsen kommer det att vara i konspiratoriskt syfte, för vår egen rörelse.

14) Vår inställning till kommittéer som Nordamerikanska kommittén för den spanska demokratin, till möten, fackliga aktioner, osv.? Vi kommer att försvara idén om att fackföreningarna ska samla in pengar, inte till regeringen utan till de spanska fackföreningarna, till arbetarnas organisationer. Om någon invänder att fackföreningsledarna i Spanien samarbetar med regeringen och att det således är otänkbart att skicka pengar till dem, kommer vi att svara med att peka på ett enskilt exempel: under gruvarbetarstrejken i Storbritannien 1926 skickade vi pengar till gruvarbetarfacket, vars ledare hade nära kontakter med den brittiska regeringen. Strejkkommittéer kan vara reformistiska; de kan ägna sig åt förräderi; de har kontakter med cheferna. Men vi kan inte undvika dem så länge arbetarna inte är kapabla att ändra på detta. Och därför skickar vi pengar till dem med risk för att de kommer att förråda arbetarna. Vi varnar arbetarna för detta och när det inträffar säger vi, ”Ni förstår, era ledare har förrått er”.

15) I Salemmeresolutionen heter det: ”Cannon-Shachtman-Goldmans inställning att ’vara för seger för lojalisterna’ är identisk med stalinisternas metod. Att öppnet ge sig ner i det trask som folkfrontspolitikens ’mindre onda’ är slår hål på allt skryt om att materiellt stöd inte innebär politiskt stöd ... Arbetare som vägrar lämna ifrån sig sina vapen, dvs vägrar ge regeringen militärt eller materiellt stöd, blir skjutna av regeringens stalinistiska tjeka.”

Ja, vi vet att våra kamrater blir skjutna av regeringens tjeka, men vad blir Salemmegruppens slutsats av detta? Pläderar de för att desertera från lojalisternas armé eller för en militär resning? Och om man deserterar, vart ska man då ta vägen? Absolut inte till Francos läger. Och om regeringen mobiliserade arbetarna och bönderna, vad skulle då en vägran att ge den militärt stöd innebära? Det skulle bara innebära desertering eller resning. Eller menar man generalstrejk? En generalstrejk, särskilt i krig, kan bara genomföras i syftet att störta regeringen och kan bara vara första steget mot en resning. Jag är helt överens om att om vi kan uppmana folket att resa sig så måste vi också göra det. Men kan vi det? Jag skulle vilja veta hur många regementen Salemme har i Spanien, om nu resolutionen var skriven med tanke på Spanien och inte bara för att tillfredsställa dess författare politiskt. Om vi uppmanar soldaten att inte slåss måste vi också uppmana arbetaren (som ju genom att arbeta på ammunitionsfabriken ger ”materiellt stöd” till den lojalistiska regeringen) att sluta arbeta. Men om, som fallet är, vi inte är tillräckligt starka idag för att ta makten måste vi slåss militärt mot Franco under de materiella omständigheter som styrkeförhållandena bestämmer, samtidigt som vi politiskt förbereder en resning mot Negrín.

16) I deras resolution heter det vidare: ”Revolutionära arbetare får inte bli försvarare av en borgerlig regering; de kan bara försvara en arbetarregering. Å andra sidan får de bli revolutionära defaitister endast i ett krig mellan imperialister. Proletariatets klassintressen i det spanska inbördeskriget kräver att revolutionärerna inte undviker utan också bekämpar alla program som uppmanar till revolutionär defaitism eller försvarsvänlighet.”

Men kriget mot fascismen handlar om mer än att försvara Negríns regering. Vi har våra arbetarorganisationer. I Spanien, särskilt i Katalonien, finns socialistisk egendom, kollektiviserade jordbruk. Negríns regering är emot detta, men tills vidare måste den tolerera det. Vi måste försvara dessa landvinningar mot Franco.

17) Salemmeresolutionen säger: ”Under inga omständigheter får revolutionärer framföra paroller om sabotage av den militära kampen mot Franco, (eftersom) detta skulle leda till att man hamnar på den revolutionära defaitismens ståndpunkt.”

Detta tillkännagivande talar för sig självt. Dessa ”revolutionärer” är så revolutionära att de känner sig dömda av sin egen ståndpunkt och förkunnar att de inte kommer att uppmana till

”sabotage av den militära kampen mot Franco”. Är inte detta löfte lite ... förödmjukande för dessa ”revolutionärer”? Inte mindre intressant är att författarna bara uttalar sig mot ”sabotage” av republikens armé. Är de för sabotage av Francos armé? Är författarna för sabotage inom fascisternas armé? Varför håller de tyst om detta? Denna ”underlåtenhet” är mycket betecknande för gruppens hållning i stort; i skydd av våldsamt språkbruk och förfärligt radikala formler försöker de dölja sin brist på självförtroende. Det är inte förvånande. Den renlärigt formella omedgörlighetens skola tvingas vid varje steg blunda för verkligheten och när någon elev från denna skola råkar öppna ögonen förvandlas han till en opportunist. Vi har nu fått ett slående exempel på detta med kamrat Vereecken i Belgien.

18) I Salemmeresolutionen heter det också: ”Socialdemokraterna som kriminellt tog Hindenburg hellre än Hitler, och fick båda, eller stalinisterna som tog Roosevelt hellre än Landon, är inte mer politiskt degenererade än sådana som Cannon och Shachtman som hellre ser att Negrín segrar över Franco och där det kommer att sluta med endera en militärdiktatur under Negrín eller en uppgörelse mellan Negrín och Franco.”

Inbördeskriget mellan Negrín och Franco är inte samma sak som den parlamentariska rivaliteten mellan Hindenburg och Hitler. Om Hindenburg hade inlett en öppen *militär* strid mot Hitler så hade Hindenburg utgjort ”ett mindre ont”. Vi är inte för ”det mer onda”, vi är för ”det mindre onda”. Men Hindenburg var inget ”mindre ont” – han gick inte till öppet krig mot Hitler; socialdemokraterna hade hoppats på det – det var enfaldigt – men så blev inte fallet. Men nu har vi ett fall där socialdemokraterna för krig mot fascismen. Att stödja Hindenburg mot Hitler var att ge upp sin politiska självständighet. Inte heller nu stöder vi Negrín politiskt. Om vi hade någon representant i Cortes skulle han rösta nej till Negríns militärbudget.¹ Vi ger Negrín hela det politiska ansvaret för krigsansträngningarna. Men samtidigt måste vi slå tillbaka de fascistiska horderna tills dess vi själva kan ta över ledningen för kriget.

Att hävda att en gemensam kamp med Negríns styrkor mot Franco är samma sak som att rösta för Hindenburg mot Hitler är, tyvärr måste jag säga det, ett uttryck för vad som kallas parlamentarisk kretinism. Kriget mot fascismen kan inte lösas med parlamentariska metoder eftersom fascismen är en reaktionens armé som bara kan krossas med våld. Därför var vi mot socialdemokraternas politik i Tyskland – att helt ägna sig åt parlamentariskt spel med Hindenburg mot Hitler. Vi uppmanade till bildande av arbetarmilis, osv. Men nu pågår en kamp mot fascismen. Det är sant att generalstaben i den ”demokratiska” armén i morgon är kapabel att ingå ett vapenstillestånd med Franco, men så är inte fallet idag. Och vi kan inte bortse från vad som verkligen händer. På det taktiska planet måste vi utnyttja den republikanska sidans krigföring mot fascisterna för vårt strategiska mål: att störta den kapitalistiska regimen.

19) I Salemmeresolutionen skriver man: ”I plenumrapporten den 30 juli säger Cannon och Shachtman: ’Den som, till exempel, skulle vägra att stödja regeringssidan i kriget mot fascisterna och inte slåss i lojalisternas armé, *skulle göra sig skyldig till en brottslig försumlighet av sina elementära proletära förpliktelser* (vår kurs.). Då frågar vi Cannon-Shachtman:

¹ Att rösta på Negrínregeringens militärbudget innebär att ge honom *politiskt* förtroende. Det kan vi inte göra. Att göra det vore brottsligt. Hur ska vi förklara vårt ställningstagande för de anarkistiska arbetarna? Det är enkelt: Vi har inte minsta förtroende för regeringens förmåga att leda kriget och garantera segern. Vi anklagar denna regering för att skydda de rika och svälta ut de fattiga. Denna regering måste slås sönder. Men så länge som vi inte är starka nog att ta över så kämpar vi under dess befäl. Men så fort vi kan uttrycker vi öppet vårt misstroende mot den; det är den enda möjliga vägen att mobilisera massorna *politiskt* mot denna regering och förbereda dess störtande. Varje annat agerande skulle vara liktydigt med förräderi mot revolutionen – Crux [L.T.]

Försummade de revolutionära arbetarna i Katalonien sina elementära proletära förpliktelser, när de bekämpade införande av en borgerlig militär disciplin? Gjorde de det när de vägrade överlämna vapen, dvs. materiellt stöd, till lojalisternas borgerliga armé? ... Agerade de då som en femtekolonn, vilket Burnham anklagade oss för när vi vägrade ge militärt stöd till folkfronten?"

Här stoppas allt i samma säck. Den 3-7 maj kämpade arbetarna i Katalonien mot regeringen. De kämpade för makten, inte medvetet utan instinktivt, vilket kunde ge dem möjligheter att fortsätta kriget mot Franco på ett bättre sätt. Men de försökte sig på detta utan det nödvändiga revolutionära ledarskapet och blev besegrade. Nu är de tio gånger svagare än före Maj-händelserna. Nu frågar sig arbetarna: Vad ska vi göra nu, inte i Bronx eller på Manhattan, utan i Spanien? Försöka störta Negríns regering genom en resning? Men vi är för svaga, vi har inga vapen. Salemmegruppen kommer att svara oss med våra egna ord: man måste förbereda massorna *politiskt* för att störta Negríns regering i framtiden. Bra. Men för det krävs tid. Och under tiden avancerar Franco. Ska vi inte försöka krossa honom?

Parollen "Varken seger eller nederlag" eller "Vi är varken försvarsvänliga eller defaitister" är felaktig av principiella skäl och politiskt fördärvlig. Den saknar allt agitatoriskt värde. Tänk er en revolutionär stående mellan de båda sidorna i inbördeskriget med banderollen: Varken seger eller nederlag. Det är en paroll för en klubb runt Pontius Pilatus, inte för ett revolutionärt parti. Vi är för försvar av arbetarnas organisationer och för revolutionens seger över Franco. Vi är "försvarsvänliga". "Defaitisterna" är folk som Negrín och Stalin och deras gelikar. Vi deltar i kampen mot Franco som de bästa soldaterna och samtidigt, för att fascismen ska besegras, agiterar vi för en social revolution och förbereder oss på att störta Negríns defaitistiska regering. Bara en sådan hållning kan föra oss närmare massorna.

Översättning: Björn-Erik Rosin

Till innehållsförteckningen för artikelsamlingen [Trotskij om Spanien](#)